

Realizacja celów zrównoważonego rozwoju na Uniwersytecie Gdańskim

Według koncepcji zrównoważonego rozwoju możliwe jest zaspokojenie potrzeb współczesnego społeczeństwa bez jednoczesnego ograniczania możliwości rozwoju przyszłych pokoleń.

Zakłada ona jednocześnie, że rozwój gospodarczy może następować w parze z rozwojem środowiska i społeczeństwa. Na Uniwersytecie Gdańskim realizacją celów zrównoważonego rozwoju zajmuje się Centrum Zrównoważonego Rozwoju UG. O tym, jak wprowadza się tę ideę w środowisku akademickim, dlaczego warto to robić oraz jakie korzyści niesie jej realizacja z pracownikami Centrum rozmawia Agnieszka Bień

Zespół Centrum Zrównoważonego Rozwoju UG

Fot. archiwum CZRUG

► **W jaki sposób Centrum realizuje misję podnoszenia świadomości w zakresie zrównoważonego rozwoju w otoczeniu społeczno-gospodarczym?**

Sylvia Mrozowska: Przede wszystkim uważamy, że powinniśmy ściśle współpracować z otoczeniem uniwersytetu i przenosić uniwersytecką, specjalistyczną wiedzę do

przestrzeni publicznej. Staramy się to robić, działając w gremiach eksperckich oraz rekomendując pracowników UG do pracy w takich zespołach. Odpowiadamy również

na zgłaszane przez podmioty z otoczenia UG potrzeby kompetencyjne, edukacyjne i warsztatowe. Mamy świadomość tego, jak ważna jest rola naszego uniwersytetu w transformacji energetycznej Polski. Jesteśmy największym uniwersytetem w północnej Polsce, a to właśnie tu będzie rozwijał się sektor morskiej energetyki wiatrowej, energetyki jądrowej czy technologii wodorowych. Zrównoważony rozwój jest kluczowy dla rozwoju Pomorza, a nasz uniwersytet wyróżnia się szczególną dbałością o realizację jego idei oraz o sprawy klimatu.

► **Czy mogłaby pani podać przykład tego typu współpracy?**

Sylvia Mrozowska: Uniwersytet Gdański jest sygnatariuszem *Porozumienia sektorowego na rzecz rozwoju morskiej energetyki wiatrowej w Polsce*, które zostało podpisane 15 września 2021 roku z inicjatywy Ministerstwa Klimatu i Środowiska. Jestem członkinią Rady Koordynacyjnej oraz koordynatorką wiodącą piątej grupy roboczej: Edukacja społeczna, w pracach której biorą udział przedstawiciele kilkudziesięciu instytucji, w tym administracji publicznej, inwestorów, podmiotów uczestniczących w łańcuchu dostaw dla morskiej energetyki wiatrowej, jednostek samorządu terytorialnego, podmiotów systemu oświaty, szkolnictwa wyższego i nauki. 1 lipca 2022 roku w Centrum Zrównoważonego Rozwoju odbędzie się posiedzenie piątej grupy roboczej z sesją networkingową. W pracę wszystkich sześciu grup roboczych zaangażowani są pracownicy naukowo-dydaktyczni i doktoranci Uniwersytetu Gdańskiego. Mamy tutaj silną reprezentację. Aktywnie działamy również w Pomorskiej Platformie Rozwoju Morskiej Energetyki Wiatrowej na Bałtyku, utworzonej 25 września 2020 roku i koordynowanej przez

Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego. Jesteśmy zaangażowani w prace Rady do spraw Innowacji Offshore oraz Grupy Zrównoważonego Zarządzania Morzem Bałtyckim. Centrum Zrównoważonego Rozwoju, w ramach programu „Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju” – koordynowanego przez doktor habilitowaną Dorotę Pyć, profesor UG – uruchomiło Studia Podyplomowe Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju: morska energetyka wiatrowa. Przygotujemy również katalog ofertowy Uniwersytetu Gdańskiego skierowany do sektora morskiej energetyki wiatrowej we współpracy z Centrum Analiz i Ekspertyz, Univentum Labs i Centrum Transferu Technologii. Współpracujemy ściśle z Centrum Morskiej Energetyki Wiatrowej Politechniki Gdańskiej, m.in. prowadząc wspólne działania edukacyjne dla szkół średnich, organizując otwarte wykłady czy rozmowy z podmiotami sektora morskiej energetyki wiatrowej. W naszej ofercie edukacyjnej już niedługo pojawią się studia podyplomowe przygotowywane w ramach Związku Uczelni Fahrenheita – mitygacja i adaptacja do zmiany klimatu. Ale to nie wszystko, co robimy w tym zakresie. Nasi przedstawiciele zasiadają m.in. w Gdańskim Forum Zmian Klimatu oraz Gdańskiej Radzie Równego Traktowania przy Urzędzie Miasta Gdańska. Rozpoczynamy współpracę z Urzędem Marszałkowskim.

Barbara Kijewska: Zależy nam na szerokiej współpracy z regionalnymi instytucjami edukacyjnymi, młodzieżą oraz nauczycielami, których postawy będą kluczowe dla wdrażania idei zrównoważonego rozwoju. Ostatnio uczestniczyliśmy w konferencji „Szkoła zrównoważonego rozwoju – jaka powinna być?”, zorganizowanej przez Młodzieżową Radę Miasta Gdańska, Centrum Nauki Hevelianum, Kreatywną Peda-

gogikę i Europejskie Centrum Solidarności. Wspólnie z Hevelianum przygotowaliśmy cykl warsztatów przeznaczonych dla uczniów szkół ponadpodstawowych, których celem jest kompleksowe przedstawienie przyczyn i skutków obecnego kryzysu środowiskowego, zwłaszcza różnych aspektów związanych z problemem współczesnej zmiany klimatu. Projekt ze strony CZRUG koordynuje geograf, doktor Dawid Weisbrodt. Od września otwieramy nabór na intensywny kurs dokształcający z zakresu komunikacji międzykulturowej dla nauczycieli i nauczycielek pracujących w grupach wielokulturowych. Celem kursu będzie wsparcie kadry pedagogicznej pracującej z migrantami.

► **Wspomniała pani, że Centrum organizuje kurs, którego celem jest wspieranie osób pracujących z osobami doświadczającymi migracji. Czy wojna na Ukrainie przyczyniła się do podjęcia przez Centrum jakichś działań w tym zakresie?**

Irena Chawrińska: To może ja odpowiem na to pytanie. Czas pandemii, wojna tuż za polsko-ukraińską granicą i widmo kryzysu na światową skalę to warunki, w których wszyscy funkcjonujemy. W tym roku zorganizowaliśmy w ramach programu „Kulturalnie o zrównoważonym rozwoju” trzy spotkania, które były okazją do wymiany doświadczeń i wspólnej refleksji studentów, uczniów, nauczycieli, akademików. Rozmawialiśmy nie tylko o wspieraniu Ukrainy, lecz także o planach i działaniach podejmowanych razem z osobami z Ukrainy. Jedno ze spotkań poświęciliśmy na rozmowę o kryzysie uchodźczym, a inspiracją do dyskusji była dla nas animacja *Przeżyć* w reżyserii Jonasa Pohera Rasmussena. Obecność uczniów doświadczających migracji w naszych szkołach, doświadczenie

pandemii skłoniły nas do zajęcia się zagadnieniem dobrej edukacji w czasach kryzysu.

► **A czy Centrum zajmuje się kwestią migracji również naukowo?**

Elżbieta Czapka: Czekamy na rozstrzygnięcie konkursów w ramach programu Horyzont Europa, do których złożyliśmy aplikacje między innymi poświęcone kwestiom migracji. Współpracujemy również z badaczami z Migration Platform na Uniwersytecie Maltańskim. We współpracy z kanadyjską naukowczynią, profesorem Jennifer Gerwing, realizujemy badania dotyczące barier komunikacji migrantów w ramach uniwersyteckiego Programu Wsparcia Humanistyki Gdańskiej.

► **Współpraca międzynarodowa wydaje się bardzo ważna w działaniach podejmowanych przez Centrum.**

Sylwia Mrozowska: Współpraca międzynarodowa jest konieczna do podejmowania działań na rzecz zrównoważonego rozwoju. Współpracujemy na przykład z uczelniami z zagranicy w ramach konsorcjum SEA-EU. Ostatnio gościliśmy doktora Censu Caruanę, uznanego specjalistę z zakresu zrównoważonego rozwoju, wykładowcę w Centrum Edukacji i Badań nad Środowiskiem Przyrodniczym na Wydziale Edukacji Uniwersytetu Maltańskiego. Jeden z jego wykładów – „Education for sustainable development for adults, youth and community” – zostanie niedługo udostępniony na naszej stronie internetowej. Kilka dni temu odbyliśmy spotkanie z naukowcami z Uniwersytetu Michigan-Dearborn, a na początku czerwca warsztaty, które prowadziła ekspertka gospodarki cyrkularnej, doktor Patrizia Ghisellini z włoskiego Università de-

gli Studi di Napoli Parthenope. Pracujemy również na rzecz poszerzenia oferty kształcenia w języku angielskim na UG. W ramach programu SPINAKER jesteśmy zaangażowani w realizację projektu „TOWNSHIP – w kierunku miast zrównoważonych estetycznych i wspólnych: intensywne międzynarodowe programy kształcenia”, którego kierownikiem jest doktor Grażyna Chaberek.

Irena Chawrińska: Braliśmy również udział w projekcie „Narracje o zrównoważonym rozwoju – perspektywa polska” realizowanym dzięki dofinansowaniu NAWA. W ramach tego programu współpracujemy ze studentami z Trinity College w Dublinie. Stoimy na stanowisku, że międzynarodowa współpraca badawcza jest kluczem do sukcesu na drodze realizacji celów zrównoważonego rozwoju i dlatego umiędzynarodowienie Centrum traktujemy niezwykle poważnie.

► **W jaki sposób studenci i doktoranci uczestniczą w działalności Centrum?**

Barbara Kijewska: Nie wyobrażamy sobie rozwoju Centrum bez studentów i doktorantów, są oni obecni we wszystkich naszych działaniach. Prowadzimy dla nich staże, podczas których przeprowadzają wywiady, realizują własne projekty i pomysły. Przykładem aktywności stażystów jest zrealizowana we współpracy z Centrum Produkcji Filmowej i Dokumentalnej UG seria wywiadów z naukowcami UG dotycząca zrównoważonego rozwoju. 3 czerwca, podczas Dnia Zrównoważonego Rozwoju, nasi stażyści przygotowali bardzo ciekawe warsztaty dla młodzieży licealnej. Wydarzenie zorganizowane zostało w ramach projektu Science Club koordynowanego przez doktor habilitowaną Barbarę Pawłowską, profesor UG, doktor habilitowaną Beatę Grobelną, profesor UG, i doktor Magdalenę Markiewicz.

Bartosz Duraj: Wspólnie z Towarzystwem Edukacyjnym Wiedza Powszechna oraz Centrum Aktywności Studenckiej i Doktoranckiej UG współorganizowaliśmy 2 czerwca galę finałową w ramach projektu Pomorska Akademia Kompetencji Społecznych, którego celem było rozwinięcie kompetencji miękkich ponad stu dwudziestu uczniów szkół średnich. W ramach projektu współfinansowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej uczniowie realizowali mikroinicjatywy na rzecz swojego otoczenia. W Centrum sprawuję funkcję koordynatora programu współpracy z otoczeniem społecznym. Poza współpracą z NGO bliskie są mi środowiska studenckie i doktoranckie. Wspólnie z kolegami i koleżankami ze szkoły doktorskiej planujemy przygotowanie projektu do pierwszego Akademickiego Budżetu Obywatelskiego. Należy nadmienić, że doktoranci są zaangażowani w prace Grupy roboczej do spraw rozwoju kadr i systemu kształcenia w ramach *Porozumienia sektorowego na rzecz rozwoju morskiej energetyki wiatrowej w Polsce*. Uważam to za cenne doświadczenie. Warto w tym miejscu również wspomnieć o inspirującym dla studentów i doktorantów cyklu spotkań „Zaprojektuj badania SDG w UG”, realizowanym przez Centrum we współpracy z Biurem Nauki.

► **Jak postępują prace na rzecz przekształcenia UG w zielony uniwersytet?**

Krzysztof Szczepaniak: Zmieniamy Uniwersytet Gdański w uczelnię przyjazną środowisku. Współpraca placówek naukowych z biznesem i samorządem oparta jest na zaufaniu i długofalowych celach. Uczelnia jest instytucją, która może wziąć odpowiedzialność za jej animację. Z tego względu Centrum Zrównoważonego Rozwoju zaangażowało

Debata „Regionalny wymiar Zielonego Ładu” poprowadzona przez prof. Sylwię Mrozowską podczas Kongresu Biznes Przyszłości. Gdańsk, 19 maja 2022

Fot. Szymon Gronowski

się w organizację Kongresu Biznes Przyszłości, podczas którego lokalni przedsiębiorcy prezentowali rozwiązania proekologiczne dla instytucji. W ramach programu Zielony Uniwersytet w Uniwersytecie Gdańskim wprowadzane są zmiany i uzupełnienia infrastrukturalne. Zaangażowanie pionu administracji centralnej, kierowanego przez kanclerza Jacka Jętczaka, doktora Mirosława Czapiewskiego oraz Centrum, doprowadziło do zamontowania na dachu budynku neofilologii w maju 2022 roku pierwszej instalacji fotowoltaicznej. Projekt został dofinansowany ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Gdańsku. Poprawa efektywności energetycznej uczelni musi przebiegać w sposób kompleksowy i planowy. Na zlecenie Uniwersytetu Gdańskiego spółka Energa-Operator przeprowadziła audyt oświetlenia zewnętrznego na głównym kampusie uczelni. Uzyskane w 2022 roku wyniki raportu wskazały na duże możliwości zaoszczędzenia zużywanej energii elektrycznej. Wymaga to jednak poniesienia dodatkowych nakładów inwestycyjnych na modernizację infrastruktury. Działania z tym związane będą włączone do planu inwestycji i remontów.

Centrum aktywnie współpracuje z Centrum Polityki Zakupowej. Wdrażanie zasad zrównoważone-

go rozwoju do struktur zarządzania, zatrudnienia, organizacji pracy, finansów i usług na terenie kampusu wymaga podejmowania decyzji odpowiedzialnych środowiskowo. Tego rodzaju inicjatywą są zrównoważone zamówienia publiczne [green public procurement – red.], które mają zapewnić celowe i racjonalne wydatkowanie środków publicznych z zachowaniem dbałości o środowisko naturalne. Jedną z najważniejszych administracyjnych ról w tym procesie pełni Centrum Polityki Zakupowej, które opracowuje i wdraża, począwszy od 2022 roku, uniwersytecką zrównoważoną politykę zakupową. Efekty „zielonej” polityki zakupowej będą przynosiły korzyści dla środowiska w długofalowej perspektywie.

Sylwia Mrozowska: Współpraca z całą społecznością akademicką jest podstawą transformacji naszego uniwersytetu w zielony uniwersytet i realizacji celów zrównoważonego rozwoju. Po półtora roku działalności możemy powiedzieć, że zaangażowanie naukowców, pracowników administracji i innych jednostek uniwersyteckich w nasze działania jest bardzo duże. Chcielibyśmy podziękować wszystkim tym, którzy wspierają nas w codziennych działaniach i rozumieją, że to właśnie praca zespołowa jest niezbędna, aby uniwersytet mógł wnieść swój wkład w realizację niezwykle złożonych

i trudnych celów *Agendy 2030*. Warto podkreślić, że zespół Centrum jest interdyscyplinarny, a w realizacji naszych przedsięwzięć wspierają nas Maria Karbowska, która jest odpowiedzialna za administrowanie Centrum, Szymon Gronowski, który odpowiada za sprawy promocji, i Jolanta Mrozek – odpowiedzialna za zarządzanie projektami.

► **Jakie plany na przyszłość ma Centrum?**

Sylwia Mrozowska: Planów mamy bardzo dużo. Od ukończenia narzędnia zbierania danych na temat działań SDG w UG i wydania raportu dotyczącego badań SDG w UG do rozszerzenia Programu stażowego o studentów zagranicznych. Najbliższym działaniem będzie międzynarodowa konferencja naukowa „Nauka i Edukacja na rzecz zrównoważonego rozwoju”, na zorganizowanie której otrzymaliśmy grant Ministerstwa Edukacji i Nauki. Konferencja odbędzie się w listopadzie tego roku. Już dzisiaj zapraszamy na nią społeczność naszej akademii. Zapraszamy też do śledzenia naszej strony internetowej i profilu na Facebooku: www.czrug.ug.edu.pl; <https://www.facebook.com/czrug> oraz do odwiedzenia biura, które mieści się na Wydziale Chemii UG w skrzydle F, pokoje 302–304.

Dziękuję za rozmowę.